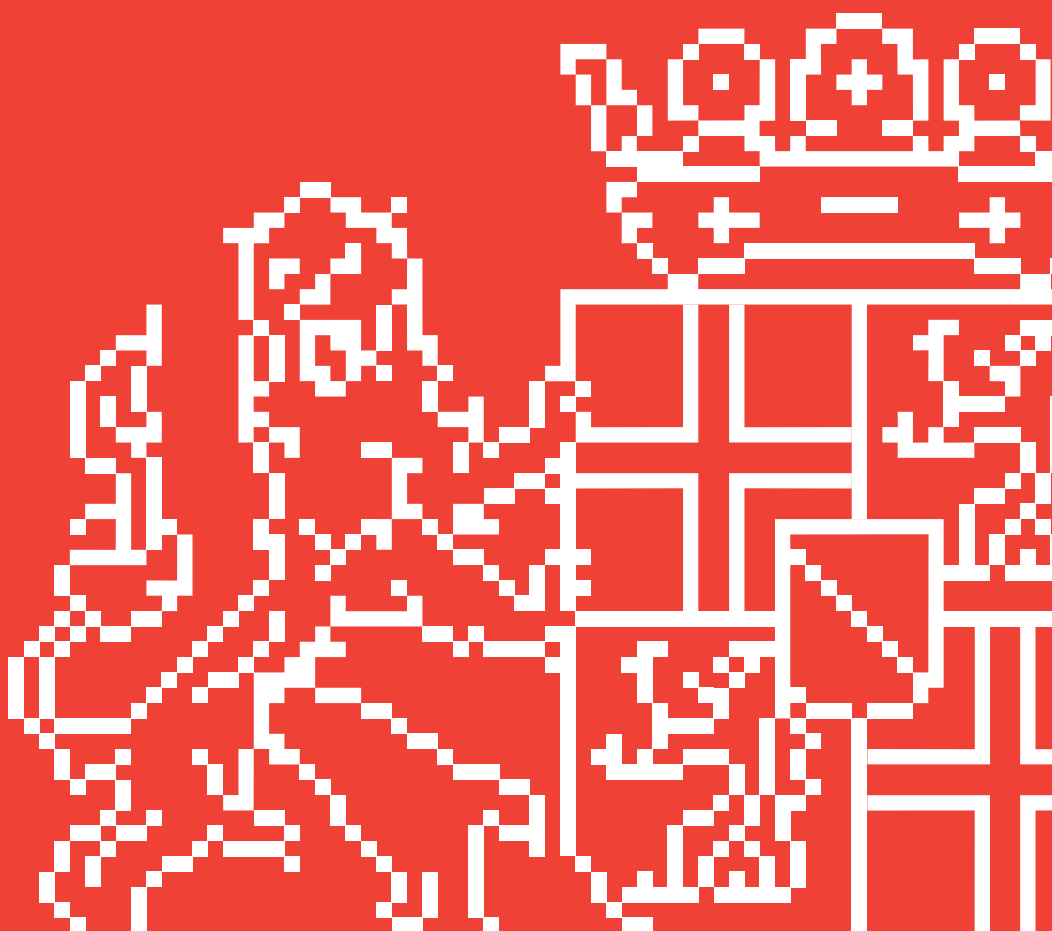




# Notulen

van het verhandelde in de buitengewone vergadering  
van Provinciale Staten van Utrecht gehouden op

**6 juni 2013**



# **Notulen**

*van het verhandelde in de buitengewone vergadering  
van Provinciale Staten van Utrecht gehouden op*

**6 juni 2013**



---

## **Bladwijzer**

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht  
buitengewone Provinciale Statenvergadering 6 juni 2013

---

<b>Onderwerp</b>	<b>Bladzijde</b>
<b>STATEN (provinciale)</b>	
Afscheid van de commissaris van de Koning, de heer R.C. Robbertsen	
<b>Sprekers:</b>	
De heer dr. R.H.A. Plasterk, minister Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	9-10
De heer J.W.R. van Lunteren, loco-commissaris van de Koning	10-13
De heer E.R.M. Balemans, plv. voorzitter Provinciale Staten van Utrecht	13-16
De heer drs. J.J.L.M. Janssen, burgemeester van Zeist, namens de burgemeesterskring	16-17
Mevrouw drs. G.T.C. Bonhof, voorzitter CvB Hogeschool Utrecht	18-19
De heer prof. dr. G.J. van der Zwaan, rector magnificus Universiteit Utrecht	19-20
De heer R.C. Robbertsen, commissaris van de Koning	20-23



---

# Presentielijst

## buitengewone vergadering 3 juni 2013

---

**Voorzitter** R.C. Robbertsen, commissaris van de Koning  
E.R.M. Balemans, plaatsvervangend voorzitter  
**Griffier** L.C.A.W. Graafhuis

VVD mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen  
E.R.M. Balemans, Utrecht  
mr. R.N.S. Emons  
drs. A.H.L. Kocken  
drs. J.A.J. Konings, Vleuten  
mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein  
G.H.J. Weierink, Maartensdijk  
Z. el Yassini, Utrecht

PvdA mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen  
drs. K.E. Driehuijs, De Meern  
ing. D. Kiliç, IJsselstein  
drs. C. de Kruijf, Leusden

CDA mr. J.M. Buiting, Utrecht  
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik  
ir. H. Graaff, Amersfoort  
mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist  
mevr. H.Nap, Vleuten  
C. Westerland, Willige Langerak

D66 drs. J.G. Boerkamp, Utrecht  
ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik  
mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht

PVV mevr. E.J. Broere, Soest  
R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin  
ir. H. Jssennagger, Bilthoven  
ing. H.N. Scherer, Maartensdijk  
drs. W.J. Ubaghs, Maarssen

GroenLinks mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede  
J. Fastl, Utrecht  
drs. B. Nugteren, Utrecht

SP M.H.O. Boer, Bilthoven  
ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht  
A.M. Meijer, Amersfoort  
mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt

ChristenUnie drs. C. de Heer, Amersfoort  
A.J. Schaddelee, Houten

SGP W. van Wikselaar, Driebergen

50Plus mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland

PvdD W. van der Steeg, De Meern

**Afwezig:**

VVD W.J. Joustra, Langbroek  
mevr. Y. Smit, Maarssen  
mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht

PvdA A. Essousi, Utrecht  
mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht  
mr. E. de Vries, Amersfoort

D66 ir J.P.M. Peters  
dr. I.Thonon, Utrecht

GroenLinks drs. F.H.W. Bekkers, Utrecht

### Leden van Gedeputeerde Staten

drs. R.W. Krol, Soest  
J.W.R. van Lunteren, Hoogland  
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort  
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading



## 1. Opening.

De VOORZITTER: Leden van de Staten van Utrecht, leden van het college van Gedeputeerde Staten, minister Plasterk, excellenties, oud cdK's, bestuurders en oud-bestuurders, collega's en oud-collega's, partners, familie, vrienden, relaties, dames en heren. Normaal gesproken begin ik de statenvergadering met de woorden: "Willen de leden van de Staten hun zetels innemen?" Vandaag is alles anders. Dat maakt het tot een bijzondere statenvergadering of een buitengewone statenvergadering. In dat soort situaties, wanneer je zelf onderwerp van gesprek bent – en dat vermoed ik – dan is het gebruikelijk dat de waarnemend voorzitter de vergadering voorzit. Daarom geef ik de leiding van deze vergadering graag in handen van Eric Balemans. Ik doe dat door hem deze hamer te overhandigen. Een hamer die ik volgens mij overigens nog nooit gebruikt heb. Dat doe ik echter niet eerder dan nadat ik u allen bij deze van harte welkom heet in het huis van de provincie. Ik wil deze hamer dan ook graag overhandigen aan de voorzitter, Eric Balemans. Ik wens hem daarbij heel veel succes.  
*(De heer Balemans neemt het voorzitterschap over.)*  
(Applaus)

De VOORZITTER: Dames en heren, Roel, heel erg bedankt voor de overhandiging van de hamer. Je hebt net gezegd dat jij hem niet gaat gebruiken. Ik hoop dat ik hem ook niet nodig heb in de korte periode dat ik jou mag vervangen als voorzitter van Provinciale Staten.

## 2. Afscheid van de commissaris van de Koning, de heer R.C. Robbertsen.

De VOORZITTER: Dames en heren, wij zijn gekomen bij agendapunt 2 van deze bijzondere vergadering van Provinciale Staten van Utrecht, het afscheid van de commissaris van de Koning, de heer Robbertsen. Als eerste geef ik graag het woord aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ronald Plasterk.

Minister PLASTERK: Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, gasten, commissaris, beste Roel. Het is een grote eer en een groot genoegen om hier vandaag bij te kunnen en te mogen zijn. Ik zou mij er ook zeer op verheugen vanmiddag de hele sessie mee te maken, maar de Tweede Kamer heeft mij geroepen om vanmiddag een debat te hebben over een onderwerp waarvan ik weet, Roel, dat het je aan het hart gaat, namelijk de positie van de burgemeester. Dan is het niet anders;

dan moet je als dienaar van de Kroon daar verschijnen. Ik kan hier dus slechts kort zijn. Overigens kan ik zeggen dat ik zojuist nog een tip van je heb meegekregen over een aspect van de positie van de burgemeester, namelijk de dienstwoning, waarover je nadrukkelijke opvattingen hebt. Die zal ik in mijn oren knopen, want een van de taken van de commissaris als rijksheer is natuurlijk juist ook om degene te zijn die direct de laag vormt tussen het Rijk en de burgemeesters en die typisch ook met dit soort onderwerpen – maar ook met andere onderwerpen – een belangrijke rol speelt. Dus: excuses dat ik er niet de hele middag bij kan zijn. Desalniettemin is het mooi om hier te zijn.

Roel, ik tutoyeer, want dat doen wij en ik richt mij in eerste instantie met name op jou. Je bent een Utrechter in hart en nieren. Uit het veen van Veenendaal, de landbouwer, de bestuurder in het hart van Nederland. Couperus zei: "Zo ik iets ben, ben ik een Hagenaar." Ik denk dat wij inderdaad kunnen zeggen: zo je iets bent – en dat ben je – ben je een Utrechter.

Je loopbaan in de politiek in Utrecht heb je slechts onderbroken voor een kort intermezzo, namelijk met de functie van burgemeester in Ede voor de duur van vijf jaar. Het verhaal gaat – en er gaan in de wereld altijd veel verhalen, dus ze zijn voor een deel apocrief – dat je dagelijks naar de zolder van je huis in Ede klom, omdat je van daaruit nog net Utrecht kon zien liggen. Waarschijnlijk ook apocrief is het verhaal dat je zou hebben geprobeerd van de Arnhemseweg te verhuizen naar de Utrechtseweg. Toen dat niet lukte, heb je besloten om dan maar weer gewoon naar Utrecht terug te gaan.

Ik heb nog even op een rijtje laten zetten wat je CV is in het openbaar bestuur. Die is buitengewoon indrukwekkend. Van 1978 tot 1990 was je raadslid en wethouder van Renswoude; daar ben je begonnen. In 1991 werd je lid van Provinciale Staten van Utrecht. Van 1995 tot 2002 was je lid van Gedeputeerde Staten. Toen vond het korte intermezzo plaats, dat je bij dezen is vergeven. Dat is natuurlijk grappig bedoeld, want het is zeer gewaardeerd dat mensen burgemeester worden, ook als dat heel even in Ede is. Dat heb je ook uitstekend gedaan. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat je in 2007 commissaris van de Koningin werd. Dan zou je denken dat we alle titels en titulaturen wel gehad hebben, maar je bent op het laatst ook nog van commissaris van de Koningin, commissaris van de Koning geworden.



Je hebt veel stappen gezet. Het is ook nog iets om apart te memoreren dat je van landbouwer tot commissaris van de Koning kunt worden. Dat zegt iets over jou en over je gevoel voor de publieke zaak. Het zegt ook wel iets over de Nederlandse samenleving dat dit mogelijk is. Het is allemaal gepakt in één loopbaan. Dat is mooi en dat zegt iets over gevoel voor richting en het gevoel van toewijding.

Overigens heb je in die rol als bestuurder grote indruk gemaakt met een groot hart voor het openbaar bestuur, verbondenheid – dat benadrukte ik al – met de plek Utrecht, de aandacht voor de mensen om je heen. Voor een deel heb ik dat vanuit eigen waarneming vastgesteld. Dat is echter ook wat ik van iedereen terughoor: je bent een verbinder: iemand die mensen bij elkaar weet te brengen. In gesprekken met Provinciale Staten over wat de eigenschappen van een goede commissaris zouden zijn, had ik zo af en toe de indruk dat we echt commissaris van de Koning Robbertsen aan het beschrijven waren. Daarin herken je veel elementen van de verbindende manier waarop je hebt gewerkt.

De achtergrond als landbouwer heeft wellicht ook nog een rol gespeeld bij een van je belangrijke verdiensten op inhoudelijk terrein, namelijk het succes van de Food Valley. Dat is inmiddels uitgegroeid tot een internationaal erkend concept. Aandacht voor voedselproductie, voedselveiligheid, op hoog wetenschappelijk niveau en daarbij iets van universiteiten, dus verbinding zoekend tussen zakenleven, universiteit en openbaar bestuur. Dat is de manier om dit soort dingen tot stand te brengen. Je moet er internationaal naar kijken, je moet banden scheppen en onderhouden, met China en India. Je slaagde er ook in om op die manier het belangrijke onderzoeksinstituut van Danone naar Utrecht te halen.

Je gaat met pensioen, zoals je schreef in je brief aan Liesbeth Spies, en dan citeer ik maar even: “Na 47 jaar werkzaam te zijn, waarvan ruim 35 jaar in het openbaar bestuur, maak ik graag plaats voor jongeren.” Daarmee moeten wij leren leven. Of je het helemaal zult volhouden om niet toch iets weer voor de publieke zaak te doen, weet ik niet. Eerlijk gezegd hoop ik er stiekem op. Je hoeft er nu geen antwoord op te geven, maar bij gelegenheid zal ik je toch nog eens peilen of je toch niet voor de ene of de andere zaak beschikbaar zou willen zijn om de vele jaren van ervaring en wijsheid op welke manier dan ook – ik heb nu geen concrete gedachten

– ten dienste te stellen van andere activiteiten voor de publieke sector.

Geachte mijnheer de commissaris, beste Roel, grote dank voor je verdiensten voor het openbaar bestuur. Je bent iemand die zich ten bate van de samenleving heeft ingespannen en werkzaamheden heeft verricht die bijzondere waarde hebben. Dames en heren, dat is niet onopgemerkt gebleven. Die bijzondere prestaties zijn ook gezien door Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander. Het heeft hem behaagd je te bevorderen tot Officier in de orde van Oranje-Nassau. (Applaus)

Ik mag er nog twee dingen bij zeggen. Het is geen vaste routine. De commissaris was reeds ridder. Er moet echt sprake zijn van bijzondere verdiensten om nog een bevordering te kunnen ondergaan. Het is misschien leuk om te vermelden dat jij, Roel, de eerste bent die op deze manier door de Koning tot officier in de orde van Oranje Nassau wordt benoemd. Als je naar voren zou willen komen, zal ik je met de versierselen behangen. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer de minister. Veel succes in het debat in Den Haag.

Dames en heren, ik geef nu het woord aan de loco-commissaris van de Koning, de heer Remco van Lunteren.

De heer VAN LUNTEREN: Ja, hoe ga ik daar overheen? Allereerst door te beginnen om je te feliciteren. Het is namelijk ongelooflijk bijzonder dat je op deze manier onderscheiden bent. Ik denk dat je het dubbel en dwars hebt verdiend. Ik mag een duit in het zakje doen met het verhaal dat ik ga brengen en er komen nog enkele verhalen na mij. Ik weet zeker dat die verhalen omschrijven hoe je het hebt gedaan.

Dit is een heel mooie start van een dag waarop jij voor de tweede keer afscheid neemt van de provincie Utrecht en haar bestaan. Dat is natuurlijk omdat jij in 2001 ook al een keer afscheid hebt genomen, niet in deze ruimte, maar in een ruimte iets verderop. Toen als gedeputeerde van deze mooie provincie. De toenmalige provinciesecretaris, Herman Sietsema, sprak je tijdens dat afscheid toe. Hij citeerde toen uit het gedicht van Adriaan Roland Holst over een boer die had gezaaid, maar wist dat hij zelf zijn oogst nooit zou zien. Hoe had Herman toen kunnen weten dat jij een aantal jaren later, na een periode als burgemeester van Ede, zou terugkeren als commissaris en wel degelijk zelf ook kon zien wat er was geoogst, bijvoorbeeld in het landelijk gebied,

waarbij je je als gedeputeerde inspande voor de ontwikkeling op de Heuvelrug. Waar je later als commissaris de zaadjes die je destijds hebt geplant hebt zien groeien en waarvan je een deel ervan zelfs al met ons hier hebt mogen oogsten. Toen je hier begon als commissaris was je niet echt een onbekende. Ik moet eerlijk bekennen, Roel, dat je dat in 2007 voor mij wel was. De voordracht kwam hier toen binnen. Dan staat daar ineens mijnheer Robbertsen. Mijn vraag was toen: "Waarom dan deze Robbertsen?" Allereerst kwam daarop de opmerking dat het zo op de voordracht staat. Het kwam net al even voorbij: Jan Ekkers was aanwezig bij dat beraad. De drogredenen komen dan voorbij. Je kent me inmiddels wel al beter om te weten dat ik dan wel iets langer doorvraag. Uiteindelijk kwam er inderdaad een iets uitgebreider antwoord. De omschrijving die mij toen werd gegeven was: "Hij is een harde werker, met een netwerk binnen het provinciehuis, maar ook daarbuiten." Volgens mij is dat inderdaad wel een beetje wat wij hebben gezien. Dat is eigenlijk ook precies zoals ik en ook de anderen je hebben leren kennen als commissaris van de Koningin. Die betrokken Utrechtse harde werker is volgens mij ook precies de man, de commissaris van de Koning, waarvan wij vandaag afscheid nemen.

Die betrokkenheid kenmerkt zich met name door je enorme drive die ik met je heb mogen ervaren om de economie in onze provincie aan te jagen. Zo nam je bijvoorbeeld op mijn verzoek, bij de start van de Economic Board Utrecht de rol van voorzitter op je. Op die manier maakte de board direct al een vliegende start. Het eerste halfjaar van die board – ook meteen jouw laatste halfjaar als commissaris – heb je samen met het bedrijfsleven de kennisinstellingen, en ook natuurlijk de andere overheden in de regio, gezorgd voor een gezamenlijke visie om de regionale economie samen verder vorm te geven. Samen met jou, om in de beeldspraak van Herman te blijven, hebben we de akker ingezaaid en zijn het met name straks het bedrijfsleven en de kennisinstellingen die weer gaan oogsten.

Ik denk dat die drive, die wij samen ook wel hebben voor het bedrijfsleven, wellicht een beetje wordt veroorzaakt door het feit dat wij beiden een ondernemersachtergrond hebben. Het is een beetje van: niet lullen, maar poetsen. Het is het denken in oplossingen, in plaats van in obstakels; regel het gewoon. Dat is natuurlijk een instelling waarmee je als bestuurder in je eigen organisatie misschien niet altijd even populair bent. Ook dat weten wij. Het levert tegelijkertijd echter wel het beste resultaat op voor de mensen waarvoor wij het eigenlijk

allemaal doen. Dat zijn de inwoners, bedrijven en instellingen van onze prachtige provincie Utrecht. Dat, beste Roel, ben jij nooit uit het oog verloren.

Die betrokkenheid laat je ook op andere manieren zien. Naast het feit dat je andere bestuurders de ruimte geeft om te groeien, heeft menig gedeputeerde in deze zaal volgens mij al eens verzucht: "Waar bemoeit hij zich nu weer mee?" Het kwam net al even voorbij: zo heb je mij in het eerste jaar tot vervelens toe om aandacht gevraagd voor Food Valley en dat mijn focus niet alleen moest liggen op de driehoek Utrecht – Hilversum – Amersfoort. Uiteindelijk heeft dat wel zijn effect gehad, want inmiddels hebben wij, inmiddels drieënhalve jaar later, Food Valley volledig omarmd en in alle plannen zie je dat wij daarin samen optrekken met Gelderland. Inmiddels werpt het zijn vruchten af. Als ik kijk naar de brug bij Rhenen, het Food Center dat in Ede komt. Eigenlijk heb je daarmee Ede ook nooit verlaten en heb je Ede verbonden met deze mooie provincie.

Dames en heren, niet alleen op het gebied van economie toonde Roel zijn betrokkenheid. Ook als het bijvoorbeeld gaat om zijn grote liefde – naast die voor jou, Ria, natuurlijk en voor de provincie – voor Paushuize, de parel van de Utrechtse binnenstad, zoals jij die zelf noemt. Ook daarbij heb ik een gedeputeerde wel eens iets horen verzuchten. Echter, juist dankzij jouw inzet, en ik moet eerlijk zeggen: jouw goedbedoelde koppigheid, is het pand volledig gerestaureerd en in de oude waarde teruggebracht en opengesteld voor publiek. Iedereen kan weer genieten van een van de oudste huizen in Utrecht en zijn geschiedenis. Een geschiedenis die begint bij ene zekere paus Adrianus, geboren in 1459. Vrees niet mensen – althans, dat hoort er een beetje bij en is een mooie christelijke uitspraak –, ik zal dit verhaal u verder besparen. Wij hebben echter wel eens gedacht, en zeker ikzelf ook wel eens, dat er in de Calvinist Robbertsen zich een kleine obsessie heeft ontwikkeld voor Zijne Heiligheid de paus.

Roel, nu je toch weggaat: weet dat je mede collegeleden inmiddels het verhaal van paus Adrianus kunnen dromen, inclusief de verschillende versies die de ronde doen over hoe de beste man aan zijn einde is gekomen. Mochten er toch onder u nog mensen zijn die het verhaal niet hebben gehoord, dan gaan wij dat nu niet vertellen, maar Roel heeft inmiddels heel veel vrije tijd en ongetwijfeld ook wat avonden beschikbaar. Als u dat

wilt, kunt u daarover altijd met Roel afspreken in ons, of eigenlijk: zijn Paushuize.

Dames en heren, zijn liefde voor de provincie Utrecht en zijn kennis van deze provincie is echt grenzeloos. Waar hij ook komt op gemeentebezoek binnen onze provincie of op werkbezoeken daarbuiten: hij weet altijd wat er speelt. Overal spreekt hij over “ons” – met name onderstreept – over ons Utrecht en klinkt zijn passie voor de provincie door. Ik heb mij laten vertellen dat tijdens een werkbezoek in Limburg je eens gevraagd werd of je misschien ook gouverneur van Limburg zou willen zijn. Je antwoord daarop was: “Zeker niet”. Alleen van Utrecht, want dat is, het staat er als citaat: “zijn grote liefde”. Als ik zeg “Langs de Vecht en d’oude Rijnstroom”, dan zijn er wellicht enkelen van u, u moet in elk geval 47 jaar zijn, die weten dat ik het dan heb over het volkslied. Er is er volgens mij echter maar één – misschien ook nog wel een ander, maar die ging iets eerder weg, anders zou hij zijn hand ook hebben opgestoken – die dit uit volle borst, zonder te spieken, zou kunnen meezingen.

Dames en heren, zijn grote inzet en liefde voor deze provincie toont zich ook in zijn ambassadeurschap voor Utrecht in het buitenland. Ook daar, Roel, hebben we jou wel eens gekscherend in de wandelgangen genoemd: “reizende oom Roel”. Ik weet het niet, maar volgens mij zijn je kinderen iets meer van mijn leeftijd, maar dat is een karikatuur in de kinderserie De Freggels, waarin men met z’n allen in een grot woonde en die er in zijn eentje op uit trok om uit die grot te gaan en in elk geval de wereld en de mensenwereld, zoals ze het daar noemden, te verkennen. Ook onze Roel ging op verkenning, maar dan naar potentiële investeerders. Dat is toch weer eens wat anders dan de fotootjes die ik van reizende oom Roel voorbij zag komen. Hij ging op verkenning om investeerders te zoeken en vervulde daarmee vooral een ambassadeursrol voor onze provincie, bijvoorbeeld door de goede relatie te onderhouden met onze partnerprovincie in China, Guangdong, maar ook door de verschillende delegatieleden met elkaar te verbinden en ervoor te zorgen dat iedereen voldoende aan bod kwam. Tot in de puntjes had jij alles verzorgd, althans, er mocht niets, maar dan ook niets aan het toeval overgelaten worden.

Beste Roel, dat betekent natuurlijk niet dat je het altijd even leuk vond. Ik kan mij heel goed herinneren dat – ik heb er in elk geval twee van gezien in deze zaal – wij samen met Bart Kool, een collega, Yvonne van Rooij – vol-

gens mij zag ik haar daar zitten – en Michael Kortbeek, toen naar en concert zijn geweest in Shanghai tijdens de World Expo. Daar hoorden wij prachtige klassieke muziek. Er was een Chinese dame die op een traditioneel Chinees tokkelinstrument echt volledig uit haar dak ging en Roel vond dat prachtig, en Yvonne ook. Op een gegeven moment ging dat echter over naar de moderne klanken van C-mon en Kypski. Voorzichtig bedekten beiden de oren tegen de harde klanken die zij produceerde, maar toen er een fotograaf voorbijkwam, was het ook de professional, overigens beiden, de professionals Yvonne en Roel, die de bedekking van hun oren haalden om hun ongenoegen vooral niet te laten blijken.

Ook dichterbij, in het provinciehuis, was je een goede ambassadeur van Utrecht als voorzitter van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten. Hierbij wist je altijd aan uitgebreide informatie te komen, soms tot onze grote verbazing. Dankzij jouw grote netwerk, zowel binnen als buiten het provinciehuis, en je jarenlange ervaring, met name op het landelijk gebied, want dan ging namelijk de grote oude doos open. Dan kwamen de verhalen, want dan wist Roel namelijk dat er in 1996 ooit een keer een bijeenkomst was geweest en dat toen die en die tegen elkaar zeiden dat er iets moest en daardoor er in 1996 ooit een keer een vervolgbijeenkomst was geweest en dat 1999 het proces een keer was vastgelopen, om vervolgens te eindigen dat die, meestal was het volgens mij dan het weekend daarvoor, toevallig ook iemand gesproken had die nog zijn bedenkingen had bij het plan. Beste mensen, dan, als hij dat uitgesproken had, gebeurde het volgende: dan stak hij de handen in de lucht en was de mededeling altijd: “Ik wil mij nergens mee bemoeien, want het is tenslotte politiek en daar doet een commissaris niet aan.”

Dames en heren, door zijn onfortuinlijke val heb ik hem in de afgelopen tijd een aantal keren mogen vervangen als voorzitter van Gedeputeerde Staten. Wij hebben daar in Roel één groot stijlverschil. Je weet het volgens mij al: dat is dat jij de vergadering steevast begint met de woorden: “Wij hebben een agenda. Staat daar alles op wat wij met elkaar willen bespreken?” Daartegenover stel ik meestal: “Wij hebben een agenda. Wat wilt u daarvan bespreken?” Dat helpt overigens niet heel veel, want hoe je het ook doet, beide methoden, het leidt er altijd toe dat wij de volledige vergadertijd volpraten en meestal ook nog wel wat meer. Roel, ik denk dat dit de sfeer typeert die jij in het college hebt ingebracht en die ik er dus niet zomaar uitban. Het is een sfeer van open-

heid en ruimte voor discussie. Ook buiten de vergaderingen bood je een luisterend oor. Dat oor moesten wij echter wel opzoeken, want je wilde je niet opdringen.

Beste Roel, je hebt waargemaakt wat mij in 2007 werd beloofd. De betrokken, harde werker, die Utrecht tot in zijn haarvaten kent en zich volledig inzet voor de regio, zowel binnen als buiten het provinciehuis. Ik wil jou daarvoor hartelijk danken. (Applaus)

Ik mag hier staan om afscheid van jou te nemen, samen met een aantal andere sprekers. Daarover hadden wij het net al even. Er zijn natuurlijk nog veel meer mensen in jouw carrière in het openbaar bestuur nauw bij jou betrokken geweest. Ook zij zouden jou graag willen bedanken. Om die reden hebben wij met elkaar ervoor gezorgd dat wij die dank tot uitdrukking kunnen brengen. Om die reden hebben wij een aantal verhalen voor jou verzameld van al die mensen die dat in de afgelopen maanden hebben aangeleverd. Wij hebben dat bij elkaar gebonden in een liber amicorum. Graag wil ik dat aan jou en Ria, namens al die mensen, aanbieden. (Applaus)

Nu zijn er wat wisselmomentjes, althans wij moeten nu een paar keer gaan bewegen, Roel. We zijn er namelijk nog niet. Ik weet niet of ik er overheen kan, maar het blijft wel jouw Utrecht. Er komt nu iets. Je voelt het wellicht al aan. Je bent er een paar keer niet geweest, dus dan kunnen we stoute dingen doen. Ik wil je namelijk niet alleen bedanken voor de zes jaar dat je hier commissaris bent geweest, maar ook voor alles wat je in al die hebt betekend voor de Utrechtse samenleving. Zoals je weet, kent de provincie sinds 1983 een onderscheidend middel om die waardering niet alleen uit te spreken, maar ook te tonen. Een aantal keren heb je dit zelf mogen uitreiken. Vandaag is de beurt aan mij. Het is een eerbetoon dat wij toekennen aan organisaties of personen die langdurig zeer uitzonderlijke diensten hebben verricht voor de Utrechtse samenleving. Beste Roel, het is mij een eer en een groot genoegen je namens het bestuur van de provincie Utrecht als blijk van onze grote waardering de provinciale erepenning te mogen overhandigen. Die komt er nu aan, maar daarbij vraag ik toch ook echt om hier naar boven te komen. (Applaus)

Beste mensen, hoe kan ik deze toespraak beëindigen, zonder ook stil te staan bij Ria? Vandaag nemen we namelijk niet alleen afscheid van Roel, maar ook van jou. Ook al had je namelijk geen eigen kantoor op het provinciehuis, je wist altijd wel een weg om je betrok-

kenheid te tonen. Of het nu ging om het steunen van je man of het meedenken bij de organisatie van een bijeenkomst, je was eigenlijk altijd wel op de achtergrond aanwezig. Dit leidde er soms wel eens toe dat ik mij bijvoorbeeld bij de organisatie van dit afscheid hardop afvroeg, waar anderen bij stonden: "Is Ria hier al mee akkoord?" Dat geeft wel aan hoe jij, Ria, 'on top of' mij bent, ook binnen het bestuur. Dat bereik je niet alleen door je man alleen in stilte te steunen. Jullie gaven echt samen invulling aan dit ambt. Daarbij mag vooral jouw rol tijdens informele bijeenkomsten van ons college niet onbenoemd blijven. Daar zorgde je altijd voor een lach en een 'informal touch' en zorgde je ervoor dat iedereen, ook de partners, zich er thuis voelden. Jij wist aan tafel dingen bespreekbaar te maken en hebt dat gedaan op in elk geval een combinatie van directheid en charme die ik nog niet heel vaak bij anderen heb gezien. Voor al die momenten dat jij achter en voor de schermen voor de provincie actief was, wil ik ook jou van harte bedanken. (Applaus)

Je bent nog niet klaar, Roel. Nu mag jij een keer staan. Normaal gesproken mag jij altijd zitten.

Ten slotte, beste Roel, zoals wij jou een tastbare herinnering meegeven in de vorm van een liber amicorum, laten wij jou ook niet gaan zonder een tastbare herinnering aan jou te geven. Iets wat ons herinnert aan jouw tijd hier en datgene wat je hebt bereikt en gedaan voor onze provincie. Ik weet niet of mensen het hebben gezien, maar in onze hal hangt een statige rij met tekeningen van jouw voorgangers. Met jouw vertrek is het tijd om daaraan een tekening toe te voegen. Ik heb hem nu hier staan, maar na vandaag komt hij aan het voorlopige einde van de rij grote namen van hen die aan het hoofd van onze provincie hebben gestaan. Maarten, ik heb begrepen dat jij opa nu gaat helpen, want hij heeft nog steeds een beetje last van zijn schouder, toch? Kom je naar voren? Dan mogen jullie hem nu samen onthullen. (Applaus)

Roel, nu mag je gaan zitten. Beste Roel, beste Ria, voorzitter, dames en heren, bedankt. Roel, het ga je goed. We hebben ongetwijfeld nog heel veel leuke momenten met elkaar zoals in mijn bijdrage van het liber amicorum staat. Mochten er momenten zijn waarop je me toch ineens niet meer hoort, pak dan ook zelf de telefoon en zoek me op. Roel, bedankt. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank je wel, Remco. Nu is het tijd om ook even iets namens de Staten te zeggen. We hebben

het kabinet gehad, we hebben Gedeputeerde Staten gehad. Ik zou graag een enkel persoonlijk woord willen richten tot Roel Robbertsen over wat ik met hem heb meegemaakt.

Beste Roel, lieve Ria, familie, dames en heren. Het is al eerder gememoreerd vandaag: Roel is in zijn hele leven al een echte Utrechter. Geboren in Renswoude was zijn eerste lucht Utrechts. In zijn hele politieke en bestuurlijke carrière – daaraan is ook al gerefereerd – van raadslid, wethouder, statenlid, gedeputeerde, commissaris van de Koningin en commissaris des Konings. Dat was een titel vanuit de oude gedachte die Roel misschien nog wel meer gewaardeerd heeft dan commissaris van de Koning. Het toont ook de interesse in het cultuurhistorisch besef van waar we vandaan komen en waar we naartoe gaan. Roel, daar is echter toch dat ene kleine smetje op je Utrecht blazoën. Dat is dat burgemeesterschap van Ede. Dat zit toch veel Utrechtse dwars. Ik weet dat de burgemeester van Ede mij dat niet euvel zal duiden; we kennen elkaar al iets langer. Ik zal hem en ook jou helpen in dat opzicht. Dat heb je goed gedaan, daar is Ede blij om. Laten we heel eerlijk zijn: bij forse westenwind kon je gelukkig ook in Ede nog de Utrechtse lucht inademen.

Dames en heren, Roel is commissaris van de Koning in de provincie Utrecht. Toen ik mij voorbereidde op dit moment heb ik geprobeerd mij voor te stellen hoe Roel zou zijn als commissaris van een andere provincie. Friesland bijvoorbeeld. Ik probeerde mij voor te stellen hoe Roel in Friesland ging fierljeppen met de Friezen. Dat werd 'm niet echt. Gouverneur van Limburg dan? Het is hem een keer gevraagd. Ziet u het voor u? Roel hossend in een boerenkiel tijdens het carnaval, op het Vrijthof in Maastricht? Dat lijkt mij ook niet zo'n geweldig idee. Alhoewel ik eerlijk gezegd denk, Roel, dat je dat dit jaar misschien beter wel had kunnen doen, want skiën in Oostenrijk was het ook niet echt. Dan zou carnaval misschien een goed alternatief zijn. Dan had je in elk geval niet je schouder gebroken.

Roel, de provincie Utrecht is jouw thuis. Ik ben blij dat je je laatste functie ook echt in Utrecht hebt vervuld: de Stichtse Lustwarande, de Vecht, het Kromme Rijngebied, de veenweiden, de plassen, de Utrechtse Heuvelrug en de Domtoren. Utrecht is de enige stad in Nederland die een Dom heeft. Als je dat tegen een Italiaan zegt, kijkt hij je vreemd aan, omdat in Italië elke stad een Dom heeft. Wij zijn in Nederland echter de enige

stad met een Dom. Dat symboliseert ook de uniekheid van de provincie Utrecht. Dat alles kunt u zien vanuit de kamer van de commissaris. Vanuit Utrecht de Heuvelrug op, je kunt helemaal rondkijken en je ziet de schoonheid van deze provincie en het unieke karakter ervan. Op de uitnodiging heeft u overigens een citaat van Roel kunnen zien, waarin hij precies aangeeft wat zijn gevoel is. Hij zei toen: "Om deze provincie te besturen, moet je van Utrecht houden." Dat zegt alles over zijn gevoel voor onze mooie provincie. Persoonlijk zou ik er toch iets aan willen toevoegen: "Om van Utrecht te houden, hoef je er niet geboren te zijn."

Wij delen onze liefde voor de provincie Utrecht, Roel. Dat heeft de afgelopen zes jaar geleid tot een plezierige samenwerking. Twee maanden voordat jij commissaris werd, werd ik beëdigd als statenlid. Ik heb je dus zien komen en nu mag ik je uitzwaaien. Dat leidt ook wel tot een beetje weemoed. Laten we heel eerlijk zijn; de provincie is bij de mensen niet de meest bekende bestuurslaag van dit land. Je hebt er veel aan gedaan om de provincie Utrecht te vertegenwoordigen en op de kaart te zetten, bij organisaties, bij bestuurders, in Den Haag, maar ook bij je collega's in andere provincies. Dat is gelukt. Of we nu heel veel dichterbij de gewone mensen zijn gekomen of er bekender zijn geworden, is iets waaraan wij in de komende tijd nog echt zullen moeten werken. Dat wil niet zeggen dat er niets veranderd is. Er is veel veranderd sinds wij in 2007 allebei weer in de Staten terechtkwamen. Dualisme was toen net ingevoerd voor de provincies; dat was even wennen, ook voor Roel. Ik kan mij namelijk nog wel herinneren dat door die gescheiden rollen van Staten en gedeputeerden en bestuur en commissaris, er opeens paniek uitbrak op de griffie. Roel weigerde namelijk langer om de declaraties en verlofdagen van de griffier goed te keuren. Dat was nu een taak voor de plaatsvervangend voorzitter. Dat toont ook niet alleen zijn omschakeling naar de gescheiden verantwoordelijkheden, die hij vrij snel kon maken, maar ook zijn oog voor detail. Er is door anderen ook al veel meer gerefereerd aan dat oog voor detail en voor de goede verhoudingen die jij hebt.

Je bouwde ook de bruggen tussen bestuur en Staten, tussen Statenleden onderling, en als het even niet goed ging tussen fracties, was je ook niet te beroerd om af en toe te zeggen: "Jongens, moeten we dat nu wel zo doen? Kan het niet een beetje anders?"

Ik kan mij ook herinneren dat in datzelfde jaar 2007 ik een keer bij jou op de kamer zat. Wij spraken toen

over de vraag hoe het nu gaat in de provincie, net vers aangekomen. Ik verbaasde mij toen over het gebrek aan debat en de enorme hoeveelheid vergaderuren in deze provincie. Ik weet nog goed wat je toen tegen mij zei: "Doe er dan wat aan. Kom met voorstellen." Uiteindelijk heeft dat gewerkt. De Staten zelf hebben ook hun verantwoordelijkheid genomen. Er wordt nu meer gedebatteerd, in iets minder vergaderuren, alhoewel je dat in de afgelopen maanden niet helemaal meer zou durven zeggen.

Als voorzitter van Provinciale Staten gaf je ook heel veel ruimte voor het debat. Soms vroeg ik mij wel eens af, als wij keken naar het vragenhalfuurtje en naar hoeveel vragen er binnenkwamen, of dit wel in een half uurtje paste en of wij dat niet eens moesten korten. Dan zei jij: "Ja, maar jullie willen als Staten toch veel debat? Geef er dan ook ruimte voor." Zeker in het begin, toen wij de nieuwe organisatiestructuurtjes hadden, is het vragenhalfuurtje nog wel eens uitgelopen tot een vragenuurtje. Het toont wel aan dat je ruimte wilt geven aan het debat en dat je ook vond dat het politieke primaat bij de Staten lag. Alhoewel ik vermoed dat je soms wel eens gedacht hebt of het misschien iets minder kon, omdat je je tijd ook nog wel voor andere dingen kon gebruiken. Dan kijk ik met een scheef oog even naar de kleinkinderen, waar ook een grote passie voor jou ligt.

Roel, voor de provincie Utrecht, met zijn indrukwekkende verleden lag en ligt nog steeds voor jou een grote toekomst in het verschiet. Daar kwam wel wat verandering in met de fusieplannen van het huidige kabinet, waarbij Utrecht zou moeten opgaan in de megaprovincie. Voor sommigen, ook in deze zaal, is dat een droom, maar voor Roel is dat een nachtmerrie. Je vond het niet alleen een slecht plan, maar je vroeg je openlijk af voor welk probleem dit nu weer eens de oplossing was en of de mensen hier nu wel op zaten te wachten. Dat was niet alleen jouw Utrecht gevoel, maar het was ook het ontbreken van een zakelijk-bestuurlijke visie die maakte dat je deze fusie niet zag zitten.

Dames en heren, het is niet echt gebruikelijk dat een bestuurder als de commissaris van de Koning een politieke opvatting geeft of zijn gevoelens uit. Eigenlijk is dat een beetje raar. Roel is namelijk een mens met vele facetten. Het zou mooi zijn als ook bestuurders hun menselijke kant eens wat meer mogen laten zien. Misschien onder aanvoering van de nieuwe Koning en met jouw intenties in het achterhoofd gaan wij dat in de komende jaren toch wat meer meemaken. Wel met het

verschil van respect voor de verantwoordelijkheden van een ieder. Als je de mensen voor je wilt winnen, moet je ook je menselijke kant laten zien. Jij deed dat tijdens de nieuwjaarsreceptie van de provincie Utrecht, in 2013. Jij gaf duidelijk je mening over de fusieplannen. Ik moet je zeggen dat ik het er persoonlijk wel mee eens was, maar ik zag vooral een commissaris naar buiten treden die niet alleen met zijn hoofd sprak, maar ook met zijn hart. Roel, bravo! Ik zou willen dat meer politici en bestuurders met hoofd en hart zouden spreken. Misschien is dat in de laatste fase van jouw commissarisschap wel een belangrijke boodschap die wij kunnen meenemen naar de toekomst toe.

In dat verband van het afscheid van jouw commissarisschap en de fusieplannen zei je trouwens eind 2012 nog dat je niet te laatste commissaris van de Koningin van de provincie Utrecht wilde zijn. Dat ben je voorlopig echter toch geworden, maar dan wel om een heel andere reden. Met de inhuldiging van Koning Willem-Alexander op 30 april 2013 was je voorlopig de laatste commissaris van de Koningin, maar ook na 123 jaar de eerste commissaris van de Koning van de provincie Utrecht. Ik denk dat dat misschien ook wel een mooie kroon op jouw periode en jouw werk is geweest.

Er zijn heel veel complimenten uitgedeeld. Ik onderschrijf ze allemaal van harte. In het presidium hebben wij altijd op een fantastische manier samengewerkt. Je was nuchter, je was open. Ik heb je echter ook leren kennen als iemand die heel veel humor heeft en die soms kon relativeren en nuanceren, bij alle drukte die wij hier als statenleden allemaal voor ons zagen.

Roel, je bent zes jaar het hoofd van de provincie Utrecht geweest. Je hart zal altijd voor Utrecht blijven staan. Het was mij een genoegen om met jou samen te werken. Dat zou allemaal niet gekund hebben zonder de enorme steun van Ria. Remco heeft al iets gezegd over wat er op de achtergrond speelde. Ik heb Ria ook nooit ervaren als iemand die het regelde op de achtergrond, maar ze gaf jou wel de gelegenheid om dat te doen. Ongetwijfeld zal er in de huiselijke kring wel eens gesproken zijn: "Roel, zou je dat nu eens niet zo doen" of: "is dit niet handiger?" Dat toont alleen maar de meerwaarde van het hebben van een goede partner die naast je staat. Daarop kun je heel trots zijn.

Ik wens jullie het allerbeste. Ik weet ook dat we altijd een beroep op jullie kunnen doen als het gaat om de belangen van de provincie Utrecht. Ik heb nog één laatste

advies: ga volgend jaar met Ria nou gewoon schaatsen in Friesland en niet skiën in Oostenrijk.

Roel, ik kom nu bij het moment van het cadeau dat ik je namens de Staten mag aanbieden. Je hebt in het verleden en heden veel met de Statenleden samengewerkt. Dat had je inderdaad nooit kunnen doen zonder Ria. Het cadeau van de Provinciale Staten van Utrecht symboliseert niet alleen jullie liefde voor de provincie Utrecht, maar ook jullie liefde en verbondenheid met elkaar. Ik vraag jullie om allebei naar voren te komen om het cadeau in ontvangst te nemen. (Applaus)

Dames en heren, voor degenen die het niet gezien hebben: het is een foto van Ria en Roel in hun huis, tijdens een ontvangst die wij hebben gehad met de provincie bij Roel thuis tijdens een informele borrel. De foto is opgebouwd uit meer dan 500 foto's van statenleden en andere mensen waarmee Roel heeft samengewerkt. (Applaus)

Bij een afscheid van een commissaris mag natuurlijk zijn Utrecht gevoel niet verloren gaan. Om er nu zeker van te zijn dat Roel dat doorgeeft, ook aan nieuwe generaties, en om hem daarmee spelenderwijs te helpen, hebben wij gedacht dat er wel een heel passend cadeau voor de kleinkinderen Maarten, Annemarie en Julia bij zou horen. Als jullie het leuk vinden, zou ik het fijn vinden als Maarten, Annemarie en Julia even naar voren kunnen komen. Wij geven jullie iets waarmee je veel kunt spelen, samen met opa. (Applaus)

Het Utrechtgevoel wordt ook gesymboliseerd door het FC Utrechtgevoel.

Van de regie heb ik begrepen dat wij nu een bericht krijgen vanuit het buitenland. Ook daar gaat jouw vertrek namelijk niet onopgemerkt voorbij.

*(Er wordt een DVD afgespeeld die is opgenomen in China, gesproken in het Chinees. De boodschap is gericht aan de heer Robbertsen.)* (Applaus)

De VOORZITTER: Roel, van provincie naar internationaal – China – gaan we weer terug naar deze provincie. Ik nodig graag de heer Koos Janssen uit, burgemeester van Zeist, om namens de burgemeesterskring enige woorden tot jou te richten.

De heer JANSSEN: Dames en heren, ik heb begrepen dat na deze Chinese toespraak Roel straks gaat proberen in het Chinees te antwoorden. Ik ga het in het Nederlands doen.

Leden van de Staten van Utrecht, geachte voorzitter, goedemiddag dames en heren, beste Roel en lieve Ria. Een paar maanden geleden las ik de krantenkop: "Commissaris van de Koningin Utrecht: Utrecht geslaagd". Ik ging ervoor zitten en ik dacht: "Die Roel heeft alweer een heldendaad verricht. Ook zijn laatste klus heeft hij met succes geklaard. De fusie tussen Utrecht, Flevoland en Noord-Holland gaat definitief niet door." Toen las ik echter over je ski-ongeval. Er stond zelfs: "een ernstig ski-ongeval". Daar schrok ik van. Je bent zelfs geopereerd. Gelukkig kwam er precies op dat moment een mailtje binnen van de kabinetschef. "Geachte burgemeester. Zoals u wellicht weet, heeft commissaris Robbertsen vorige week tijdens een korte vakantie een ski-ongeval gehad. Op een van de eerste dagen kwam hij, tijdens een afdaling op de blauwe piste dusdanig ..." (Hilariteit). Dames en heren, u begrijpt dat ik die zin nog één keer voorlees: "tijdens een afdaling op de blauwe piste dusdanig onfortuinlijk ten val dat hij een schouderbreuk opliep." Enzovoort, enzovoort.

Eerst dacht ik nog: "Wat doet Roel dan op die blauwe piste, op zijn leeftijd?" Wat bleek? Een blauwe helling is er één van de allerlichtste categorie, zo vertelden echte kenners mij. Een blauwe helling is nog net niet horizontaal. Toen begreep ik er niets meer van. Hoe kon onze robuuste, professionele commissaris een ernstig ski-ongeval krijgen op uitgerekend een blauwe helling? Dat kon ik niet rijmen. Het mailtje van de kabinetschef riep trouwens meer vragen op dan dat het vragen beantwoordde. Waarom stond er zo nadrukkelijk dat het om een korte skivakantie? Dacht Roel soms dat wij, de burgemeesters, vonden dat hij te vaak en te lang op vakantie ging? Waarom stond er even nadrukkelijk dat het ongeluk aan het begin van de vakantie plaatsvond? Was Roel bang dat wij zouden denken dat hij na een week lang oefenen nog steeds niet verder was gekomen dan de blauwe helling? Dat wij zouden gaan twijfelen aan zijn stuurmanskunst?

Roel, het raadsel van jou en de blauwe helling liet mij niet los. Ik besloot dus tot een nader onderzoek over te gaan. Per slot van rekening had ik al eens eerder een onderzoekje naar je gedaan; dat was zes jaar geleden, toen we hoorden van je benoeming tot commissaris van de Koningin. Toen vonden wij als burgemeesters het toch wel raar dat wij in die hele benoemingsprocedure geen enkele inspraak hadden gehad. Dat terwijl wij wel naaste collega's zouden worden. Om die omissie te herstellen, voerden we toen een quick scan uit naar je populariteit bij drie lokale

slutfiguren in Ede: een brandweerman, een bakker en een boer. Nou, dat zat wel goed. Geen lelijk woord over jou. Een kundig bestuurder, een harde werker, benaderbaar, een goed mens. Wat konden wij ons nog meer wensen. Op grond van zo'n eenduidige uitkomst durfden we jou zes jaar geleden vol vertrouwen welkom te heten. En terecht. Zo hebben wij dat ervaren. Alleen zou het jammer zijn als dat akkefietje met die blauwe helling op het laatste moment een smet op je professionele blazen zou werpen. Dat wilden wij dus echt even ophelderen. IJverig ging ik aan de slag en ik formuleerde een aantal serieuze onderzoeksvragen. Het moest wel een tikkeltje wetenschappelijker worden dan de vorige keer. Wat was er precies gebeurd op die blauwe helling? Was het je hoge positie die je uiteindelijk toch naar het hoofd gestegen was? Was je naast je ski's gaan skiën door al te veel aandacht en eer? Een typisch gevalletje van zelfoverschatting. Die hypothese verwierp ik al snel, want zoiets past niet bij een nuchtere man als jij. Ik ken in de wereld van politiek en openbaar bestuur maar weinig mensen die zo zichzelf zijn gebleven als jij. Een man van wie je altijd weet wat je aan hem hebt. Had je soms dulle capriolen uitgehaald op de piste, aangestoken door 'het roer om' en 'op zoek naar een nieuw leven' als freestyle skiër? Maar nee, het beeld van een waaghals past ook niet bij je. Een strategisch bestuurder. Degelijk, met beide benen stevig op zijn geliefde Utrechtse grond, die kijkt naar de langere termijn. Niet de man van de wilde plannen, maar wel van het gestaag doorwerken aan mooie en duurzame resultaten. Was je dan heel misschien een tikkeltje ongeduldig? Had je al zo lang in de rij gestaan voor de lift en wilde je snel afdalen om het maximale rendement te halen uit die dure skipas? Dat past wel een beetje in dat beeld van de man die alles uit zijn tijd wil halen, die elk moment nuttig wil besteden, voor wie een vergadering geen minuut te lang mag duren en die niet gecharmeerd is van oeverloze discussies. "Dames en heren, geen geneuzel alsjeblieft, we zijn hier om te werken." Ook op de blauwe helling. Ik sluit niet uit dat je wat afgeleid was, dat je al slalomend een sms'je verstuurde naar een van je burgemeester die net een netelige kwestie bij je had aangekaart. Zo iemand liet je natuurlijk niet wachten. Dat zou misschien kunnen, want als er iets speelde in ons persoonlijk of bestuurlijk leven, dan liet jij van je horen. Een telefoontje en sms'je, even de vraag: "Joh, hoe gaat het? Red je het?" Zulke betrokkenheid en collegialiteit zijn betekenisvol in dit werk. Dat hebben we in je gewaardeerd. Daarmee was je echt onze commissaris.

Die blauwe helling. Ik was inmiddels bij mijn laatste vraag beland, nog steeds zonder uitzicht op het ultieme antwoord. Was het toch allemaal een kwestie van mannelijk instinct geweest? Kan het heel misschien zo geweest zijn, Roel, dat jij onbesuisd over die blauwe piste raasde, omdat je op zoek was naar Ria? Deze hypothese kon ik niet laten liggen. Ik onderzocht hem in een kleine reconstructie. Je moet Ria een beetje kennen, dames en heren, om haar te begrijpen. Ze houdt niet alleen van een goede grap, maar ze is ook een veelzijdig artieste. Op de tweede vakantiedag had Ria 's ochtends aan het ontbijt een geheimzinnig lachje op haar gezicht. Roel weet als geen ander wat dat betekent. Hij werd er onrustig van. Wat was ze toch aan het uitbroeden? Halverwege de ochtend raakte hij Ria ineens kwijt op de blauwe helling. Hij nam de helling nog eens en nog eens en nog eens. Geen Ria. Roel werd ongerust en wilde net hulp gaan halen, toen hij het vrolijk gejoel hoorde tussen de dennen, aan de rand van de piste. Daar in de verte stond Ria in een rode dirndl. Haar haar in kleine vlechtjes en ze jodelde de sneeuw uit de bomen. Kwaad en opgelucht tegelijk ging hij als een razende Roel op haar af. De kale plek in de sneeuw zag hij over het hoofd. Een uitstekende graspol deed de rest. Zo zou het gegaan kunnen zijn. (Hilariteit)

Wees gerust, Roel en Ria, dit verhaal breng ik niet in de openbaarheid. Ik doe er niets mee. Het komt echt niet in het eindrapport.

Mijn onderzoek liep op zijn eind. Teleurgesteld concludeerde ik dat het geen brekend nieuws zou worden. Die glijpartij op de blauwe helling zal altijd met vraagtekens omgeven blijven. Eerlijk gezegd begon ik te twijfelen, want waarover moest ik het vandaag hebben? Waar moest ik mee voor de dag komen? Even overwoog ik nog om stiekem de onderzoeksresultaten een beetje op te leuken. Totdat plotseling mijn oog weer viel op die kop van het krantenartikel: "Commissaris van de Koning: operatie geslaagd". Dat was het eureka-moment. "Operatie geslaagd." Roel, bij jouw afscheid als commissaris van de Koning zeggen deze twee woorden alles wat er te zeggen valt. Een betere kwalificatie van jouw werk voor de provincie Utrecht kan ik niet bedenken: operatie geslaagd.

Bedankt, namens alle collega's, voor al dat mooie werk en voor de goede samenwerking waarmee dit gepaard ging. Wij wensen jou Roel, en Ria, van harte heel veel goede jaren toe. Dank jullie wel. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank je wel, Koos Janssen.



Dames en heren, ik geef nu graag het woord aan mevrouw Geri Bonhof, de voorzitter van het College van Bestuur van de Hogeschool Utrecht.

Mevrouw BONHOF: Mijnheer de Voorzitter, geachte aanwezigen, beste Roel, beste Ria, kinderen en kleinkinderen.

Een bijzondere commissaris van de Koning neemt vandaag afscheid. Een commissaris die zich met hart en ziel heeft ingezet voor die mooie provincie. Het is voor mij ook een groot genoegen om vandaag jou, jullie te mogen toespreken namens de kennisinstellingen.

Dat ik hier vandaag sta, zegt veel over de invulling die jij hebt gegeven aan het commissaris van de Koningin zijn. Je hebt de kracht van de regio weten te versterken. De provincie Utrecht heeft een hoge concentratie aan kennisinstellingen, een hoog opgeleide en relatief jonge bevolking en veel kennisintensieve bedrijven. Nederland kan haar positie in de mondiale en globaliserende economie alleen behouden als wij innoveren en slim werken. We hebben niet veel grondstoffen en arbeid is bij ons duur. Dan zijn onderwijs, onderzoek en het valoriseren van kennis bepalende factoren voor de economische groei in Nederland en in Europa. Daarin heeft deze provincie veel te bieden.

Het versterken van de kracht van de provincie doe je ook met de kennisinstellingen. Met een universiteit die internationaal hoog staat aangeschreven. Met een academisch ziekenhuis, met onderzoek en patiëntenzorg op topniveau en met een hogeschool die zich profileert op de verbinding onderwijs en toegepast onderzoek, en met 80.000 studenten en meer dan 1000 internationaal opererende bedrijven. Jij hebt nauwe banden met de universiteit, met het UMC en met de hogeschool onderhouden. Je was een graag geziene gast, met veel belangstelling voor studenten. Je hebt zitting genomen in vele comités van aanbeveling en niet qualitate qua, maar vanuit een oprechte interesse. Een voorbeeld: de techniekstudenten in de hogeschool zijn nu al een paar jaar bezig om, zoals het inmiddels heet, een solartruck te ontwikkelen. Het gaat te ver om daar nu in detail op in te gaan, maar de essentie is dat uiteindelijk op zonne-energie naar het middelpunt van de Zuidpool gereden wordt. Dat is een omvangrijk project, met getalenteerde en zeer gemotiveerde studenten, die natuurlijk ook een comité van aanbeveling nodig hebben, omdat ze van ons hun eigen sponsors moeten werven. Ik vroeg je daarvoor en je zei meteen ja. Daar bleef het echter niet bij. Je hebt die studenten ontvangen op je kamer. Ik was

erbij en het werd een bijzonder inspirerende ontmoeting, waar beide partijen veel aan hadden.

Vanuit een diepe overtuiging dat wij deze aarde slechts doorgeven aan onze kinderen, ben je ook een inspirator en aanjager van de duurzaamheidsagenda van de provincie. De duurzame provincie is breed neergedaald en sluit aan bij de ambities van de kennisinstellingen, maar nog belangrijker: de Utrechtse studenten, onze toekomst. Zij voelen zich door dit beleid zeer gesteund in hun kijk op de samenleving. Zij zijn onze 'human capital' voor deze prachtige regio. Zij zijn ook de beste bondgenoten die de provincie in haar duurzaamheidsagenda kan vinden. Jij hebt die brug heel vaak voor ons geslagen.

Dames en heren, wat maakt Roel zo'n bijzondere commissaris? Natuurlijk mag je van een commissaris van de Koningin een verbindende rol verwachten. Dat is volgens mij zo ongeveer de kerncompetentie waarop ze worden geselecteerd. Hoe geef je daaraan invulling in deze provincie? Iedereen is geneigd om te denken dat stad en provincie door de naamgeving zo ongeveer over elkaar heen vallen. Moet je dan nog de verbinding leggen? Is dat dan nodig? Dat zou een argeloze toeschouwer zich afvragen. Jazeker, dat is nodig, want juist in deze situatie is de verbinding tussen stad en provincie delicaat en wordt er dus veel wijsheid van bestuurders gevraagd. Jij hebt aan deze verbinding, met veel gevoel voor verhoudingen, vorm gegeven, waardoor er een synergie is ontstaan tussen stad en regio. Dat kunt u zien, want wij vierten gezamenlijk de Vrede van Utrecht en op 14 juli starten wij het European Youth Olympic Festival. Allemaal situaties waarin provincie en gemeente elkaar fantastisch hebben gevonden. Daarmee breng je de verbinding tot stand met de brede regio Utrecht.

Je hebt echter veel meer verbindingen tot stand gebracht. Je bent een warm pleitbezorger geweest van wat wordt aangeduid als de Gouden Driehoek, de samenwerking tussen openbaar bestuur, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Natuurlijk draag je als commissaris van de Koningin geen strikte verantwoordelijkheid voor de besluitvorming, maar door jou toewijding, persoonlijkheid en visie bouwde je op iets dat krachtiger is dan formele bevoegdheden en gezag. Daarom was jij ook de juiste persoon om gevraagd te worden als kwartiermaker voor de nu opgerichte Economic Board. Het voornemen om jou te vragen leverde eigenlijk geen discussie op. Dat is ook bijzonder in Utrecht. Je hebt het met veel plezier gedaan. Zeer recent is Henk Broeders geïnstalleerd als voorzitter, jouw opvolgers, tijdens de

tweede druk bezochte bijeenkomst van Get Connected in stadion Galgenwaard. Ook daar voel jij je thuis, want FC Utrecht heeft jouw warme belangstelling. Het is erg leuk dat jullie die bal hebben gekregen en met opa gaan voetballen.

Wat maakt Roel nog meer tot zo'n bijzondere commissaris? Jij hebt als geen ander beseft dat de regio haar blik naar buiten moet richten: think global, act local. Daarvoor heb je vele initiatieven genomen. De relatie van Utrecht met Guangdong is zojuist al voor het voetlicht gebracht. Je hebt in tijden dat in de publieke opinie het al snel over snoepreises ging, missies georganiseerd naar China en naar India, waarin die Gouden Driehoek volop vertegenwoordigd was. Missies, goed voorbereid en met de nodige nazorg, zodat er ook een goede spin off was. Ik bewaar heel goede herinneringen aan die missies onder jouw leiding. Hoogstwaarschijnlijk was voor ons beiden het bezoek van ons aan de basisschool in Bangalore een hoogtepunt. De blik naar buiten en oog voor de lange termijn. Dat tekent deze commissaris. Bij één missie wil ik iets langer stilstaan, namelijk de Science Park missie naar Hong Kong, Chengden Guanhow en Shanghai. Wat was daaraan nu zo bijzonder? Tijdens een bezoek in China in 2005 zag jij dat overal voor je ogen de scienceparken verrezen. In het Utrechtse praten wij daarover al jaren. Het bleef bij praten. Het besef dat Utrecht zich moet verhouden tot wat elders in de wereld gebeurt, wilde niet doordringen. Daarom keerde je een jaar later terug en met veel gezag heb je dat hele gevolg georganiseerd, van bedrijfsleven, openbaar bestuur en kennisinstellingen. We bezochten heel veel science parken, maar het gevoel van urgentie kwam wel binnen. China heeft in vele opzichten een gesloten karakter, maar jij hebt vele deuren voor ons weten te openen. Een aantal van de aanwezigen hier in de zaal zal zich nog wel herinneren, op een heel bijzondere wijze soms, dat wij in Guangdong met een grote escorte van agenten werden binnengehaald, in een bus. Alles werd stilgezet. Toen hebben wij aan Aleid gevraagd, die net was benoemd, of hij dat in Utrecht voortaan ook zo kon regelen. Het gaf aan met welke ingangen jij het mogelijk maakte voor de hele delegatie. Zo heb je Utrecht geïnspireerd, door de regionale en de mondiale ontwikkeling te verbinden, door te laten zien dat er onbegrensde mogelijkheden zijn en door bij beslissers urgentiebesef te kweken. Zo heb je op jouw wijze buitengewoon veel bijgedragen aan de totstandkoming van het Utrecht Science Park, waarop wij nu zo trots zijn.

Ik ga eindigen. Een bijzondere commissaris neemt afscheid. Ik hoop dat ik daarvan iets duidelijk heb gemaakt. Door zijn toewijding, zijn persoonlijkheid en zijn visie. Heb ik daarmee alles verteld? Nee. Als commissaris van de Koning heb je ook altijd aandacht gehouden voor het kleine gebaar waarmee je mensen met elkaar in contact kon brengen. Ria heeft je daarbij altijd voortreffelijk ondersteund. Dat heeft tot vele interessante ontmoetingen, vaak op inspirerende Paushuize-bijeenkomsten, geleid. Ria's aandacht voor de persoonlijke invulling van het gastvrouwschap, voor de mensen die er dan waren, dwars door alle lagen van de samenleving heen, heeft volgens mij een grote bijdrage geleverd aan het succes van die ontmoetingen en heel veel andere verbindingen tot stand gebracht waarop ik nu niet heel expliciet kan ingaan. Roel, Ria, dank voor alles wat jullie hebben gedaan, maar vooral ook dank voor de wijze waarop jullie dat hebben gedaan. (Applaus)  
Namens de Universiteit Utrecht, Universitair Medisch Centrum Utrecht en de Hogeschool Utrecht wil ik jullie graag een cadeau overhandigen. We hebben gekozen voor een bronzen beeldje van een heel schattige nijlpaard. Het is een beeld van de Maarsseveense kunstenaar Peter Petersen. Daarvoor hadden wij twee redenen. Het nijlpaard speelt een voorname rol in de Egyptische mythologie. Zo werd Taweret, de nijlpaardgodin, geëerd om haar welwillendheid en bescherming. Een veel belangrijkere reden is echter dat wij hadden gehoord dat je het mooi vindt. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank je wel. Ik nodig nu graag uit Bert van der Zwaan, rector magnificus van de Universiteit van Utrecht, om de heer Robbertsen toe te spreken.

De heer VAN DER ZWAAN: Geachte leden van Provinciale en Gedeputeerde Staten, dames en heren, beste Roel en Ria. Het zou volgens mij bij wet verboden moeten zijn om acht sprekers achtereenvolgens te laten spreken. De last van de laudatio's wordt schier ondraaglijk door de cumulatie van loftuitingen, hoe verdiend die ook mogen zijn. Roel is veel te professioneel om diep zuchtend naar de achtste spreker te luisteren, maar toch moet dit zo langzamerhand voor u allen en in het bijzonder voor jullie beiden wel veel worden.

Als achtste spreker heb ik dan ook een morele plicht om kort en krachtig te zijn en mijn boodschap effectief en snel over te dragen. Ik doe dat in drie delen, zodat u dat een beetje kunt bijhouden. Ik trek conclusies uit alle voorgaande speeches. Ik voeg daaraan de

overwegingen van de universiteit toe. U weet dat wij daarvoor ruim de tijd nemen, maar ik doe het nu echt kort. Tot slot mag ik u namens de Universiteit Utrecht iets overhandigen. Ik doe dat allemaal in drieënhalve minuut, denk ik. Daarbij bied ik overigens ook nog de burgemeester van Zeist aan om hem voortaan te helpen bij zijn onderzoek. Ik heb zelden zulk leuk onderzoek gehoord, al is er methodologisch iets te winnen, zou ik zeggen. Daarover moeten wij echter samen misschien nog eens spreken. Ik vond het heel intrigerend, vooral het stukje waarin u Ria beschreef.

Beste Roel, ik kan gevoelig constateren dat alle sprekers uitdrukking hebben gegeven aan de waardering die voor jou leeft in heel brede kring. Ik denk dat alle bijdragen gezamenlijk ook typeren wat die bijdrage aan de ontwikkeling van Utrecht is geweest, namelijk het doelgericht bij elkaar brengen van partijen en van organisaties, ten bate van de provincie, ten bate van het gemeenschappelijk belang. Je talenten daarbij waren een enorme dossierkennis en een goed inschattingsvermogen van wat haalbaar is, doelgerichtheid op basis van visie, een enorme inzet en vooral een houding van aanpakken, van bouwen. Dit is deel 1. We liggen op schema.

De overwegingen van de universiteit. Voor de universiteit zijn je werk en je inzet in al die jaren van groot belang geweest. Je hebt onder andere alle genoemde kwaliteiten ingezet voor het Utrecht Science Park. Geri Bonhof meldde dat al. Je hebt dat een geweldig eind verder gebracht. De universiteit kan haar uitstekende nationale en internationale positie alleen maar handhaven en verder ontwikkelen in nauwe samenwerking. Het Utrecht Science Park is hierbij van doorslaggevende betekenis voor de universiteit, maar ook voor de provincie. Neem de werkgelegenheid. Op het ogenblik werken op het science park zo'n 20.000 mensen en studeren er 50.000 studenten. Ook in de stad hebben we als gezamenlijke kennisinstellingen nog enkele tienduizenden studenten rondlopen. Kortom: dat levert een substantiële economische bijdrage aan de provincie, maar het levert ook een bijdrage aan de internationale positie van de regio, van de regio Utrecht als Europese regio en ook aan de imagovorming van die provincie als innovatieve en dynamische regio.

Dat alles heeft ertoe geleid dat de universiteit een bijzondere blijk van waardering wil uitreiken. We willen je bedanken voor je betrokkenheid en nabijheid. We zijn inmiddels in deel 3 aangekomen.

We hebben je belangstelling voor de universiteit over een breed front mogen ervaren. Niet alleen voor wat betreft het science park – ik haalde dat er even uit, omdat wij elkaar daar als universiteit, kennisinstellingen en provincie zo direct mochten ontmoeten –; je heb in breed opzicht bijgedragen aan het belang van de universiteit door ook te stimuleren wat in de regio nuttig en nodig is. Voor die bijzondere mensen met een bijzondere verdienste kent de universiteit de zilveren penning. Deze wordt uitgereikt aan hen die een zeer bijzondere betekenis hebben voor de universiteit. Wij doen dat sporadisch, wij zijn daar zeer zuinig in. Het College van Bestuur heeft besloten jou die zilveren penning toe te kennen.

Zoals je weet kent de universiteit tal van tradities. Goede en slechte. Daarbij hoort ook dat op de penning een opschrift staat dat uitdrukt wat de reden is op basis waarvan het College van Bestuur het besluit heeft genomen om de penning toe te kennen. Ik blijf nog even bij de penning die is uitgereikt aan Yvonne van Rooy, degene die voor jou die penning heeft gekregen, waarbij zij werd vergeleken met de godin Pallas Athene, de godin die prijkt in het raam van het academiegebouw. Het is niet zonder risico om zo'n penning te krijgen. Ik kan wel verklappen dat wij als College van Bestuur ons uitermate vermaakt hebben met het zoeken van goden die een beetje passen bij Roel. Wij hadden een aantal zeer aantrekkelijke op het oog, maar uiteindelijk, indachtig de waardigheid van het ambt en toch ook wel passend bij zoals wij jou kennen, hebben wij besloten tot een geserreerde en rustige tekst. Op de penning, die ik je zo zal overhandigen, staat: "Roel Robbertsen, bouwer aan de Utrechtse samenwerking". Deze penning wil ik je graag overhandigen. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank je wel, Bert van der Zwaan. Heel veel mensen hebben gesproken over de commissaris van de Koning. Roel, dit is jouw laatste moment suprême om jouw weerspiegelingen te geven over wat goed is en wat je bewogen heeft en wat je zal bewegen. Dames en heren, ik geef graag het woord aan de commissaris van de Koning, Roel Robbertsen. (Applaus)

De heer ROBBERTSEN: Voorzitter, dames en heren, daar sta je dan. Zo veel belangstelling, zo veel mooie woorden. Daar word je stil van. Dat was mijn eerste zin die ik uitsprak bij mijn afscheid als gedeputeerde in 2001. Opnieuw zeg ik: daar sta je dan, om bestuurlijk afscheid te nemen van mijn provincie. Graag maak ik

van de gelegenheid gebruik om daarover enige woorden te zeggen.

Allereerst, gedeputeerde Van Lunteren, beste Remco, voorzitter Balemans, beste Eric, burgemeester Jansen, beste Koos, mevrouw Bonhof, beste Geri, mijnheer Van der Zwaan, beste Bert, ik ben zeer, zeer verguld met uw woorden. Zelf heb ik het altijd gezien als een eer, een taak, een opdracht, zo u wilt, om de samenleving te mogen dienen. Ik heb gepoogd die taak zo goed mogelijk te vervullen. Ik ben dan ook geroerd en zeer dankbaar dat u daarover met zo veel mooie woorden spreekt. U hebt gezamenlijk vrijwel mijn hele levensverhaal verteld, gelardeerd met prachtige anekdotes, waarvan ik sommige al bijna vergeten was. Zo veel woorden van waardering, met als klap op de vuurpijl dat het de Koning heeft behaagd mij opnieuw te onderscheiden als officier in de Orde van Oranje-Nassau. En om dan ook nog de provinciale erepenning te mogen ontvangen, de zilveren penning van de universiteit; ik zou eigenlijk willen zeggen: het is te veel eer. Ik zou daaraan maar een paar woorden willen toevoegen. Dames en heren, uit het diepst van mijn hart: heel, heel veel dank. Ik zou Remco als loco-commissaris willen vragen om die dank door te geleiden naar Zijne Majesteit de Koning, het provinciaal bestuur en ook aan jouw bestuur, Bert, de dank graag doorgegeven.

Leden van de Staten van Utrecht, leden van het college van Gedeputeerde Staten, excellenties, collega's, oud-collega's, lieve familie, vrienden, relaties, dames en heren. Afgelopen vrijdag hebben Ria en ik afscheid genomen van alle Utrechtse burgemeesters die ik in mijn tijd als commissaris heb meegemaakt. Ze hadden daarvoor geen betere plek kunnen kiezen: op de plek waar ik geboren en getogen ben, in het lieflijke Renswoude, waar Ria en ik 32 jaar van ons huwelijk hebben gewoond, waar onze kinderen Gertine en Cees zijn geboren en waar wij met heel veel liefde ons boerenbedrijf hebben gerund. Daar, bij dat bedrijf, lag onze toekomst, dachten wij. Het liep anders. Onverwacht werd ik wethouder in Renswoude. Ik zeg altijd: "Een hobby van f 5,31 per uur". Van daaruit – en dat is het belangrijkste – ontwikkelde zich wel mijn liefde voor het openbaar bestuur. Een prachtige tijd, waarin ik onder andere in opdracht van de toenmalige minister van Ruimtelijke Ordening en Milieu, Hans Alders, samen met alle gebiedsactoren in het veld, een plan voor de Gelderse Vallei mocht maken om de verrommeling van dat gebied tegen te gaan, het latere reconstructiebeleid. Toen ik vervolgens in 1995

gedeputeerde werd, werd mijn hobby mijn werk en werd het serieuzer. Daarna mocht ik burgemeester zijn van het mooie Ede, de plek waar Ria geboren en getogen is. We hadden ons voorgenomen dat dat het laatste kunstje zou worden, maar opnieuw liep het anders. Utrecht trok aan de bel, met de vraag of ik daar commissaris van de Koningin wilde worden. Wat zou u doen als ineens uw eerste en grote liefde voor de deur zou staan? Juist, dan zeg je geen nee. Het was een prachtige bekroning op mijn loopbaan om commissaris van de Koningin te mogen zijn, met als absolute kroon de laatste zes weken commissaris des Konings. En dat in je eigen provincie, waar 's lands unie werd geboren: Utrecht, hart van Nederland.

Wat een voorrecht is het om ook net nog de abdica-tie van Koningin Beatrix en de inhuldiging van Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima te mogen meemaken. Afgelopen donderdag mocht ik het nieuwe Konings-paar begeleiden bij de kennismakingstoer door onze provincie. Precies 33 jaar nadat ik als wethouder van Renswoude aanwezig mocht zijn bij de kennismaking met Koningin Beatrix en prins Claus. Ik zei het vaker in de afgelopen weken: "De cirkel is rond."

Vandaag neem ik afscheid van 35 jaar lokaal en regio-naal openbaar bestuur. Ik zei het al: ik mocht raadslid, wethouder, Statenlid, gedeputeerde, burgemeester, commissaris van de Koningin en commissaris des Konings zijn. De waterschappen daargelaten heb ik alle functies in het openbaar bestuur die er in de provincie zijn, mogen vervullen. 35 jaar heb ik de samenleving mogen dienen. Zo voelt het ook. Ik heb mogen werken aan een duurzamer Utrecht, als rentmeester, in het besef dat wij deze aarde te leen hebben. Dat geeft ons de dure plicht haar net zo mooi, net zo sterk en het liefst nog mooier en sterker door te geven aan de generatie die na ons komt.

Ik denk dat Remco gelijk heeft als hij zegt dat het prachtig is dat ik als commissaris nog wat heb kunnen zien van wat je als gedeputeerde jaren geleden hebt mogen zaaien, maar ik zeg er meteen bij dat het mij niet gaat om de eer van het oogsten. Het is er mij altijd om gegaan iets te betekenen voor onze Utrechtse samenleving, om zaken tot stand te brengen in het belang van – het is vanmiddag al eerder gezegd – onze inwoners, onze instellingen, onze bedrijven en onze maatschappelijke organisaties. Ik heb daaraan graag mijn steentje bijgedragen. Soms voor de troepen uit, maar

veelal als doener achter de schermen, zoals ik door Binnenlands Bestuur eens getypeerd werd. Ik vond dat een groot compliment. Juist van die makelaarsrol, die verbindende rol op de achtergrond, heb ik altijd genoten. Met grote dankbaarheid en in grote verwondering neem ik dan ook afscheid. Afscheid van het mooie werk als bestuurder, afscheid van de mensen met wie ik mocht samenwerken. Waardevolle en dierbare contacten die ik zeer heb gewaardeerd en waarvan de herinnering blijft. Contacten die soms heel divers waren, soms spannend, soms triest, soms moeilijk, maar voor het overgrote deel vreugdevol. Ik zal ze missen en ik zal ook u missen. Daarvan afscheid te nemen, dames en heren, doet best pijn. Toch heb ik het besluit om te stoppen in volle overtuiging genomen. Ik zie uit naar een tijd waarin mijn agenda minder dwingend zal zijn, om meer tijd te hebben voor Ria, voor de kinderen, de kleinkinderen, en er zijn nog zo veel nuttige zaken te doen.

Dames en heren, op het moment dat je vertrekt is het heel aantrekkelijk om nog eens te zeggen wat je er allemaal van vindt. Ik doe dat niet, want alles wat ik wilde zeggen, is gezegd. Met andere woorden: ik heb gesproken. Echter, er is één onderwerp dat ik toch nog wel even met u zou willen delen. Dat onderwerp komt voort uit een terugblik die verder reikt dan mijn eigen lief en leed. Noem het een overdenking van een door 35 jaar ervaring van openbaar bestuur wijzer geworden man, die net als u ziet dat de wereld niet meer is zoals die in 1978 was. Dat is niet erg. In vele opzichten is dat zelfs goed. Waar de evolutie ervoor zorgt dat wij onszelf aanpassen, veranderen systemen niet, tenzij wij daar zelf bewust stappen toe zetten. Dan heb ik het bijvoorbeeld over de partijdemocratie die wij al meer dan 100 jaar kennen. Tijden lang waren politieke partijen het instrument om te komen tot een meningsvorming. Je achtergrond bepaalde grotendeels met wie of wat je affiniteit had en in partijverband werden standpunten gedeeld. Door de komst van heel veel nieuwe media, allereerst een explosie van zenders, tijdschriften en kranten, vervolgens het ontstaan van een nieuwe onlinewereld en de ontwikkeling van sociale media die daar weer op volgde, zijn partijen al lang niet meer nodig om meningen te vormen en standpunten te delen. Toch bestaan ze nog en stemmen wij elke vier jaar – hoewel het lang geleden is dat een kabinet de rit vier jaar uitzat – opnieuw op een partij. Waarom stemmen wij op die partij? Veelal, je ziet dat steeds meer, vanuit strategische overwegingen, of omdat ze onlangs goed in het nieuws zijn gekomen met een belofte die vaak niet eens waar-

gemaakt kan worden. In elk geval niet omdat wij alle standpunten van die partij delen, of zelfs maar kennen. We leven in een horizontale wereld, waarin op internet en de sociale media in hoog tempo opvattingen en meningen worden gedeeld. Beleidsmakers, bestuurders en politici in de zogenaamde verticale wereld rennen daar hard achteraan, omdat zij bang zijn afgerekend te worden als zij over bepaalde zaken geen mening hebben. Vaak gaat dat ook nog over onderwerpen waarover zij helemaal niet gaan.

In mijn nieuwjaarstoespraak van 2011 somde ik een aantal onderwerpen op waarover op één dag Kamervragen waren gesteld. Weet u het nog? Sommigen van u waren daarbij en sommigen niet. Het ging over de medische gegevens van een voetballer van AZ, het dorpsterreur in het Friese Hemelum en de aangepaste dienstregeling van NS. In 2012 gebruikte ik de trending topics op Twitter, om aan te geven waarover politici zich druk maken. Het ging over de gratis bosvruchtenvlaai van de Hema, die niet gratis bleek te zijn, de tegenvallende kerstkalcoenen van Albert Heyn en het idee van een plaszak in de trein. In 2013 zal daaraan ongetwijfeld het Koningslied zijn toegevoegd. Dames en heren, begrijp mij niet verkeerd. Het gaat mij er helemaal niet om of we over al die zaken nu wel of geen mening mogen hebben. Het regeren van de waan van de dag baart mij echter zorgen en dat partijen zich op dit soort onderwerpen moeten profileren om in de picture te komen. Het leidt met name tot harde confrontaties en uiterste standpunten in verkiezingstijd. Vervolgens zijn partijen na de verkiezingen wel weer tot elkaar veroordeeld om samen te regeren en staan ze, nadat ze beide flink water bij de wijn hebben gedaan, als gezworen kameraden voor de camera. De politiek wordt daarvan niet geloofwaardiger. De burger begrijpt het veelal niet en de elite, de denkers, haken meer en meer af.

Ik zeg het met nadruk: hier zit geen verbitterd mens. Dit hoeft ook zeker geen somber verhaal te worden. Er gloort namelijk hoop aan de horizon. Ik verwacht – en ik sta daarin zeker niet alleen – dat wij toegaan naar een andere ordening in de samenleving en naar een andere vorm van invulling van onze democratie, waarin het partijinstelsel uiteindelijk vervangen gaat worden door een publieksdemocratie en de partijen door enkele stromingen met een rechtstreeks gekozen leider. Hoe het ook zij, het is een onderwerp dat mij zeer bezighoudt, waarover ik nadenk en waarover ik regelmatig, in gezelschap van goede vrienden, stevig mag discussiëren. U zult zeggen: “Hebt

u daarop ook een visie?" Ik denk dat de uitkomst nog ongewis is. Van één ding zijn we echter overtuigd, namelijk dat het systeem dat we hebben zich zal moeten aanpassen aan de tijd. Daartoe zullen wij toch echt bewuste stappen moeten zetten. Dankbaar ben ik dan ook dat uw Staten ons allen in de gelegenheid stellen om in de vorm van een symposium straks door te spreken over dit onderwerp: Geloof in de politiek. Ik ben zeer vereerd met de sprekers Erik Borgman, Herman Wijffels en Bernard Wientjes. Dat belooft, onder de ongetwijfeld bezielende leiding van Bram van der Vlugt, een mooi programma te worden. Hopelijk geeft het ons stof tot nadenken.

Dames en heren, 35 jaar openbaar bestuur. Dat heeft veel van ons gezin gevraagd. Het heeft ons echter veel meer gebracht. 35 jaar openbaar bestuur, het is vanmiddag al gezegd, met Ria aan mijn zijde. Mijn geluk, mijn klankbord thuis, met uitlaadklep en indien nodig mijn rots in de branding. Het was aan de Veenweg zo op de boerderij, als partner van, een steunpilaar voor het leven. Samen met onze lieve kinderen Gertine, Thijs, Cees en Annemarieke en onze drie geweldige en fantastische kleinkinderen – dat kan alleen een opa zeggen – Maarten, Annemarie en Julia, kijken wij terug op een prachtige periode in ons leven. Voor u staat dan ook een gelukkig mens. Zeer dankbaar voor uw vertrouwen. Dan spreek ik over de samenwerking met de Staten, de griffie, in het bijzonder ook met Leo, het huidige college van GS: Remco, Bart, Ralph en Mariëtte, maar ook die met het vorige college: Jan, Joop, Anneke, Marjan en Wouter, de directie, Hans en Richard en alle externe partners, waarvan velen vandaag aanwezig zijn. Ik zou u graag allen bij naam willen noemen. De verleiding is groot om daar dan ook nog de gedeelde ervaringen en woorden van wijsheid aan toe te voegen. U bent echter met velen en ik wil niemand tekortdoen door hem of haar te vergeten. Daarom zeg ik, niet minder gemeend: het was geweldig, echt geweldig, om met u allen te mogen werken. Heel veel dank voor uw aanwezigheid hier vanmiddag.

Last but not least wil ik mijn medewerkers bedanken en met hem alle mensen in de organisatie. Allereerst mijn kabinetschef Bas, die na het droevig overlijden van zijn voorganger, Wim Hack begin 2009 onverwacht voor een zware taak kwam te staan. Met grote inzet en betrokkenheid wist jij, Bas, die taak te vervullen. Bas, heel veel dank daarvoor.

Mijn chauffeurs en tevens bodes Ruud en Ewald en natuurlijk ook Hennie, die vorig jaar reeds met pensioen ging. Jullie zijn de stille krachten op de achtergrond.

Evenals Cor en Korosh, de oliemannetjes in onze organisatie. Zonder jullie had ik dit werk niet kunnen doen. Ook aan jullie heel veel dank.

Dan mijn secretaresse Annie, en Eva, mijn woordvoerder. Jullie zorgden niet alleen voor een goed gevulde agenda en een gedegen voorbereiding, maar door jullie steun en kritische noot op zijn tijd, floreert een commissaris. Met jullie deelde ik lief en leed, alle dagen. Ook heel veel dank daarvoor.

Vandaag neem ik afscheid als commissaris. Ik hoop u als inwoners van onze mooie provincie Utrecht allen nog vele malen te ontmoeten. Veel liever zeg ik samen met Ria dus: tot ziens. Tot ziens in onze prachtige provincie. De mooiste, de oudste, de duurzaamste en de sterkste van Nederland. Ik wens haar – en met haar bedoel ik ook u allen – nog een heel lang, gelukkig en zelfstandig bestaan toe. Daarbij een dikke streep onder 'zelfstandig'. Heel graag eindig ik dan ook met woorden – Remco, daar komt het – uit ons provinciaalied:

Langs de Vecht en d'oude Rijnstroom  
Strekt zich wijd het Stichtse land  
Willibrord ontstak uw fakkel  
Die onblusbaar verder brandt  
Waar 's lands Unie werd geboren  
Utrecht, hart van Nederland

Dames en heren, dat onze nieuwe Willibrord de fakkel nog maar heel lang mag laten branden. (Applaus)  
En dan echt als laatste:

Lieve familie, vrienden en relaties, het ga u goed. Persoonlijk wens ik u en allen die u dierbaar zijn Gods onmisbare zegen. Ik dank u wel. (Applaus)

### **3. Afsluiting.**

De VOORZITTER: Dames en heren, Roel, daarmee zijn we gekomen aan het einde van deze bijzondere statenvergadering. Dat is het nog steeds. De dag gaat nog verder. Ik wil je heel hartelijk bedanken voor je uithoudingsvermogen, maar ook voor de woorden die je op het laatst nog tot ons gesproken hebt. Wij zullen het allemaal in onze oren knopen.

Dames en heren, ik sluit deze bijzondere vergadering van de Staten van Utrecht bij dezen.

Ik heb nog een mededeling van huishoudelijke aard voor u. De commissaris en mevrouw Robbersen zullen dadelijk

hier vooraan plaatsnemen. Dan kunnen degenen die het verdere dagprogramma niet volgen en huiswaarts keren of naar hun werk gaan, hier afscheid nemen van de commissaris en kunt u hem feliciteren met hetgeen hij heeft gekregen. De rest van u, die wel aanwezig is bij het symposium, of later vanavond in Paushuizen, kunnen op een ander moment de commissaris en mevrouw Robbertsen de hand schudden. Daarmee nodig ik de commissaris en zijn vrouw uit hier te komen staan en u allen om te doen wat u goed dunkt.

Einde van de vergadering om 15.34 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 15 juli 2013.

De voorzitter,

De griffier,